

XIII.

B e t æ n k n i n g

over

Forslag til Lov om Lønninger til Folketjens Embedsmænd.

(Afgiven den 5te Februar 1876 af Landstingets Udvalg).

Der er nu forløbet 19 Aar, siden Spørgsmaalet om en Forandring af Geistlighedens Lønninger først reistes i Rigsdagen, og 14, siden Regjeringen ved et Landstinget (19de Oktober 1861) forelagt Lovudkast forsøgte at løse denne Opgave. Naar saavel dette som de efterfølgende Forsøg — navnlig i Samlingen 1870—71 — ikke ere lykkedes, da ligger Aarsagen maasse mindre i Meningsforskel om Lønningernes Størrelse end om Udredelsesmaaden og hele Ordningen af de Folketjens tillagte Indtægter. Medens nemlig de tidligere Regjeringer — dog med Undtagelse af den, der gjorde det første Forsøg — og med dem Landstinget i sin nuværende Stikelse, have holdt fast paa, at Tienderne burde forblive ved Kaldene, og kun det Overflud, hvormed de i de større Kald oversteg et vist i Byg udregnet Beløb, indbetales i et geistligt Pensions- og Hjælpesond, har et Flertal i Folketjens villet indbrage samtlige Tiender i Statskassen og deraf udbetale Præsterne en Pengeløn; og kun et Dieblis — i Foraaret 1871 — syntes Meningerne at nærme sig hinanden saameget, at en Udjevning maasse vilde kunnet opnaas, hvis Rigsdagssamlingens Slutning ikke havde gjort Forhandling derom umulig. I det den nuværende Regjering nu har gjenoptaget sine Vorgængeres Forsøg, har den anset det for nødvendigt at gaa ind paa Forslangenderne om hele Tiendens Inddragelse og Kornlønnsens Forandring til en fast Pengeløn; men den har bestemt samme noget mindre Knap, end af Folketjens foreslaet, og søgt Sikkerhed for, at de fra gammel Tid til Folketjens Underhold henlagte Midler ogsaa for Fremtiden anvendes til samme Brug, ved at samle dem i et særligt Fond, der som saadant opføres paa Finantsloven, og hvis Anvendelse væsentlig hviler paa almindelige Lovregler.

Undertegnede Udvalg, som Landstinget har paalagt at afgive Betænkning over det foreliggende Udcast, tror at burde tilraade Thinget at slutte

Udvalgenes Betænkninger.

sig til dette i dets Hovedtræk. Vi have ikke Alluden Betænknelighed kunnet opgive, hvad vi tilligemed Thinget tidligere have foretrukket; flere af os mene fremdeles, at det i og for sig var naturligere, navnlig hvis der samtidig indrømmes Menighederne Delagtighed i Valget af deres Præster, at lade Hovedparten af disse Løn udrede umiddelbart af Sogneboerne, og kun at søge de opstaede Misforhold mellem Præsterens Lønninger udjevne ved Afdrag af de urimelig store og ved Tilskud til de utilstrækkelige, saaledes at der ved Reguleringen tillige indvandes Midler til Pensioner saavel for afkedigede Præster som for Enker; og vi antage endnu, at Befolkningen i det Hele vilde foretrække den vante Udredelsesmaade baade som den bekvemteste og den lempeligste. Men ligesom der først da kan opnaas en fuldstændig Overfugt over, hvad den Understøttelse, Staten yder Folketjens, udgjør, naar ikke blot en ringere Del af Tienden, men samtlige til Geistlighedens Lønning anvendte Midler sammendrages, og Lønningerne udredes i Penge, saaledes kan det vel være, at den Fordel, som Præsterne kunde have ved i Aar med høie Kapitelstatter at oppebære deres Løn i Byg, maasse neppe vilde opveie Ulempen og Tabet ved lave Kapitelstatter, medens derimod en fast Pengeløn stiller dem uafhængige af Kornprisernes Bevel; og det maa indrømmes, at en maanedlig udbetalt Løn bedre svarer til deres Behov end en Indtægt, der kun oppebæres een eller to Gange aarlig, og som vistnok ikke altid erlægges til rette Tid; at Tiendens umiddelbare Oppebørjel foruden Uleiligheden vistnok ogsaa kan paaføre Tab, forsaavidt Præsterne i Reglen nødig gjøre deres Ret gjældende mod sendrægtige eller uefterrettelige Ydere, og endelig at en, om end urigtig, saa dog hos Almuen udbredt Opfattelse af Tiendens Løns Natur ikke blot kan gjøre dens umiddelbare Erlægelse til Præsten ubehagelig for denne, men ogsaa indvirke svækkende og forstyrrende paa hele hans